№ 143. 1862.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Zaturdag 29 November.

C. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel, bevattende:

1. Overzigt van het verhandelde in de tweede kamer der staten-generaal in de zittingen van 25 en 26 dezer;
2. Verslag van het verhandelde in den gemeenteraad van Middelburg, zitting van 27 dezer;
3. [illegible] dezer.

Editie van vrijdag avond 8 ure.

Middelburg 28 November.

Met de behandeling der staatsbegrooting voor 1863 is de tweede kamer in de laatste dagen snel gevorderd. Gisteren werden de uitgaven voor marine met 45 tegen 16 stemmen goedgekeurd en heden werden de hoofdstukken VII A (nationale schuld) en VII B (financiën) aangenomen, het eerste met algemeene, *het laatste met 44 tegen 9 stemmen*. De beraadslagingen over hoofdstuk VIII (oorlog) zijn heden reeds aangevangen *en zullen morgen worden voortgezet*.

Van de zitting van gisteren deelen wij een kort verslag in dit nommer mede; van het verhandelde in die van dingsdag en woensdag vinden onze lezers een overzigt in het bijvoegsel.

Gisteren heeft jhr. mr. C. de Jonge, benoemd raadsheer in het provinciaal geregtshof in Zeeland, voor den hoogen raad de voorgeschreven eeden afgelegd.

Men leest in het Handelsblad:

„Dingsdag avond ten half 5 ure is in het Mallegat, nabij den molen. de Reiger, door de vlissingsche stoomboot, opvarende naar Rotterdam, ten gevolge van den zwaren mist, een schuitje door midden gevaren, waarin zich twee personen bevonden, welke zich met moeite gered hebben. Omstreeks 5 ure werd *op de rivier nabij de Vuilpoort door de zelfde stoomboot een* tweede schuitje overvaren, waarin zich 3 personen bevonden, die echter allen ook gelukkig gered zijn."

Volgens de inlichtingen die wij bekomen hebben is dit berigt geheel onjuist. Toen de stoomboot, na in dikken mist voortgesukkeld te hebben, te Dordrecht stil lag, kwam er een sloep tegen aanroeijen; niemand is daarbij echter in het water gevallen. Ook aan de sloep schijnt geen schade van eenige beteekenis te zijn toegebragt. Van het door midden varen van een andere sloep moet geen woord waar zijn.

* Uit Goes schrijft men ons 26 dezer: „Op de laatste veemarkt van gisteren waren nog ruim 100 stuks hoornvee aangevoerd; de prijzen waren werkelijk minder en daardoor de handel traag."

* Uit Utrecht schrijft men ons 24 dezer:

„De heer van de Velde, die eenige jaren geleden eene reis door Palestina deed en de vruchten van zijne belangrijke onderzoekingen aldaar zoo smaakvol aan het publiek mededeelde, heeft gedurende den laatsten winter dat land andermaal bezocht. *In de jongst verloopen week trad hij hier twee* maal 's avonds voor eene uitgelezen schare óp, om haar het een en ander van zijn laatsten togt te verhalen. Hij begon met zijne hoorders te wijzen op de aanleiding en het doel zijner reis. Niet lang geleden zich te Genève op eene kerkelijke vergadering bevindende, kwam hij daar in aanraking met een paar engelschen, leden van een genootschap tot behartiging van de belangen der vervolgde christenen in Syrië. De kennismaking had ten gevolge, dat hij eene uitnoodiging namens het genoemde genootschap ontving en aannam, om in persoon het land te gaan bezoeken, dat onlangs het tooneel van zoo vreesselijke gruweldaden was geweest, *en van zijne bevindingen aldaar verslag* te geven. Om zich ter plaatse zijner bestemming niet van allen invloed *verstoken te zien*, had hij elke geldelijke ondersteuning van zijne zenders (engelschen) afgewezen en alleen een sekretaris tot reisgenoot verzocht. Het resultaat zijner onderzoekingen was geweest, dat de schuld der gepleegde moorden in Syrië aan de Porte waren te wijten. Die overtuiging drong zich aan hem op, als hij het oog sloeg op de aanleiding tot den strijd tusschen de drusen en de maronieten, op dien strijd zelven en op zijne gevolgen. In een kort overzigt schetste de spreker ons de geschiedenis van den laatstgenoemden volksstam. Hij herinnerde, hoe deze *in de 16e eeuw, onder fransehen invloed*, zich min of meer aan het katholicisme aangesloten *en sedert dien tijd* onder de bescherming van Frankrijk gestaan had. In de jaren tusschen 1830 en 1840, onder egyptische opperheerschappij, genoten de maronieten een tijdperk van bloei, maar toen zij daarna onder het onmiddellijk gezag der ottomanische Porte waren gekomen, begon voor hen eene reeks van verdrukkingen en vervolgingen, die in de bekende moorden haar toppunt hadden bereikt. Van die moorden zelve hing de spreker een treffend tafereel op. Hij deelde menige belangrijke bijzonderheid mede omtrent het land, dat er het tooneel van geweest was: *omtrent zijne verschillende* bewoners en omtrent hunne onderlinge verhouding; zoo dat *hier een nieuw en helder licht over* die vreesselijke gebeurtenissen opging. — De schandelijke handelwijze der Porte was vooral gebleken uit de houding, die zij na de moorden aannam. Op aandrang der mogendheden had zij zich belast met het straffen der schuldigen, maar daarin eene laauwheid betoond, die niet te verontschuldigen was en van groote antipathie *tegen* de gekwelde *maronieten* getuigde. Deze moesten niet slechts de moordenaars zelven aanwijzen, maar ook elke bijzonderheid omtrent den [illegible], *de wijze waarop*, de wapenen waarmede iedere gruweldaad gepleegd was naauwkeurig opgeven; waren zij daartoe niet met volkomen zekerheid in staat, dan was het antwoord van Fuad-pacha, dat de turksche wetten het voltrekken der straf niet gedoogden. Zoo werd het getal der beschuldigden, in den aanvang 4 à 5000 groot, al meer en meer beperkt, en de zaak had weinig gevolgen. Later werd eene geldelijke schadevergoeding beloofd, maar deze zou verkregen worden door het heffen eener belasting in Turkije, en dus voor drie vierde gedeelten door christenen worden betaald. Ook hier miste de Porte de kracht of den wil, *om hare belofte gestand te doen*.

„De heer van de Velde had ook Palestina bezocht. Telkens was zijne reis, *die in den winter plaats had*, door de grootste moeijelijkheden en ontberingen, menigmaal door dreigend levensgevaar gekenmerkt. Eenige treffende voorbeelden werden daarvan door den spreker medegedeeld. Te Jeruzalem had hij Abd-el-Kader ontmoet, die, zoo als bekend is, te Damaskus zoo krachtig voor de christenen in de bres was gesprongen. Toen hij dezen naar zijn oordeel over den bestaanden treurigen toestand vroeg, gaf de beroemde arabische held hem ten antwoord, dat zeker schoolmeester, door een zijner leerlingen met een olijfpit in het aangezigt geworpen, had gezwegen; andere knapen, hierdoor aangemoedigd, hadden het *voorbeeld van hunnen heldhaftigen makker gevolgd*, maar de meester was tot geene bestraffing overgegaan. Iemand gaf dezen zijne verwondering hierover te kennen; maar de onderwijzer antwoordde: wanneer men mij een sabelhouw geeft, dan zal ik straffen. Gelijk die schoolmeester tegenover de knapen, zoo handelde de mogendheid tegenover de Porte; zij duldde allerlei kleine onregtvaardigheden en kwellingen zonder eenig verzet, en daardoor was het kwaad zoo hoog gestegen.

„Aan de christenen in Syrië had de heer van de Velde gevraagd, waaraan zij het meest behoefte hadden. Zij gaven hem te kennen dat zij, meer dan naar geldelijke ondersteuning, verlangden naar een goed geneesheer. Deze was hun dan ook, *door bemiddeling van den onvermoeiden reiziger*, uit Engeland verschaft.

„Dat de spreker beide malen dat hij optrad, door zijne hoorders met groote belangstelling gevolgd werd, is natuurlijk. Door een ooggetuige, die gelijk hij zulk een uitgebreide kennis van het oosten met zoo veel belangeloozen ijver en met zulk een warm hart vereenigt, en wien daarbij de gave eener levendige voorstelling zoo ruimschoots geschonken is, door zulk een ooggetuige de jongste syrische moordtooneelen in het juiste daglicht gesteld te zien: het was een voorregt dat benijdenswaardig mag heeten."

De heer H. A. Blume, zoon van wijlen den hoogleeraar en direkteur van *'s rijks herbarium te Leiden, heeft*, onder dagteekening van 21 dezer, aan de leden der tweede kamer de *navolgende missive doen toekomen*:

„Voor eenige dagen kwam mij een prospektus onder de oogen, waarbij de heer Miquel, direkteur van het rijks herbarium, de uitgave aankondigt van een werk, getiteld Annales Musei Botanici Lugduno-Batavi. Ik vernam tevens, dat de heer Miquel dit prospektus aan de leden der tweede kamer zou hebben toegezonden.

„Uit dit stuk zou men, onbekend met hetgeen door wijlen mijn vader, als direkteur van het rijks herbarium, tot handhaving van onzen nationalen roem op wetenschappelijk gebied is verrigt, moeten opmaken, dat eerst thans, nu de direktie *van genoemde lands inrigting* aan den heer Miquel is toevertrouwd, een nieuwe dageraad voor de beoefening der botanie zou lichten; als of zijne benoeming zou zijn *eene* restauratie, na een tijdvak van verwaarloozing en werkeloosheid.

„Ik hecht er aan, dat de nagedachtenis van mijnen vader in eere zij bij de nederlandsche volksvertegenwoordigers, weshalve ik hen in staat wensch te stellen eenige vruchten te leeren kennen van iemand, die gedurende meer dan 40 jaren voor den lande is werkzaam geweest; die het rijks herbarium heeft gebragt tot de hoogte, welke het eene waardige plaats doet innemen onder de schoonste plantenverzamelingen van Europa; en die zoowel het binnen- als buitenland met de schatten van dat herbarium heeft bekend gemaakt in eene reeks van *geschriften*, zoowel prachtwerken, als uitgaven vallende binnen het bereik ook van een weinig bemiddeld botanicus.

„Het zou mij niet moeijelijk vallen u in uwe oordeelvelling over de waarde dezer werken behulpzaam te zijn door aan te toonen, hoe zeer de meest beroemde europesche botanici ze op prijs stellen; doch dit ligt niet op mijnen weg.

„Ik heb de eer u uit te noodigen inzage te nemen van de boekwerken, welke ik voor de bibliotheek van de tweede kamer heb aangeboden."

De in het werk gestelde pogingen tot het bijeenbrengen van genoegzame geldelijke bijdragen, ter bekostiging van den aanleg van een park op de stadsweide achter 's lands werf te Dordrecht hebben schipbreuk geleden. Volgens het verslag der kommissie uit inschrijvers blijkt, dat door 148 inwoners dier stad eene som van f 3650 is toegezegd, waaronder begrepen is eene inschrijving van duizend gulden. Uit de inschrijvingen bleek dat *de ontwerpers verre weg den meesten bijval* gevonden hebben bij den nijveren burgerstand en dat in de meer *bemiddelde standen vrij algemeen* weinig sympathie voor deze onderneming bestond. De vergaderde inschrijvers hebben dan ook, niettegenstaande de milde aanbiedingen van den voorzitter der kommissie, moeten besluiten aan den gemeenteraad kennis te geven, dat het niet mogelijk is geweest binnen den gestelden termijn de noodige gelden bijeen te brengen tot de volvoering van het door hem goedgekeurde plan. De kommissie verklaarde zich echter bereid hare voorloopig geëindigde taak weder op te vatten, zoodra zij op *eene of andere wijze mogt worden in staat gesteld* dat plan te doen uitvoeren.

Men schrijft uit Enkhuizen aan de Nieuwe rotterdamsche courant: *Was de groote visscherij dit jaar algemeen zeer gezegend in hare vangst, de alhier gevestigde haring-reederijen* hebben in ruime mate in dien zegen gedeeld. Van de 958 tonnen haring toch, door de jagers aangebragt, was niet minder dan 215 ton uit hare schepen afkomstig, terwijl men, naar mate van haar getal in verhouding tot de geheele haringvloot, naauwelijks op de helft van dat bedrag zou hebben mogen rekenen. Alle zeven hier uitgeruste haringbuizen deden voorts eene eerste goede reis en kwamen, na voor de tweede maal te *zijn uitgevaren, met bijna of geheel volle lading terug, terwijl* een der schepen zelfs eene derde reis deed en dezer dagen met 11 last haring binnenkwam. *Zij vingen in het geheel te zamen* ruim 282 last, of gemiddeld meer dan 40 last haring per schip, hetgeen eene zeer buitengewone vangst mag worden genoemd, en zij hadden daarenboven het voorregt bij de stormen die geheerscht hebben, niet alleen voor verlies van manschappen en schade aan schip of tuig bewaard te worden, maar zelfs minder gelukkigen dan zij van een anders gewissen dood te redden.

Kerk- en schoolnieuws.

Te Wemeldinge is tot predikant der hervormde gemeente beroepen de heer W. Mense, thans te Voorthuizen.

Regtszaken.

In ons nommer van jl. dingsdag gaven wij een overzigt der behandeling voor het provinciaal geregtshof in Zeeland van de zaak van J. Nelisse. *Onder de resultaten der lijkschouwing* van het door hem verwonde en daardoor gestorven kind hebben wij genoemd „eene inwendige induiking met uitstorting van bloed, ter zwaarte van 2 ned. (nederlandsche) oncen." Dr. Bijbau verzoekt ons te melden dat in het uitgebragt verslag van het visum repertum staat „2 med. (medicinale) oncen."

Gemengde berigten.

De letterzetters te Parijs in wier zaak betrekkelijk het geschil *met hunne patronen de advokaat Berryer heeft gepleit*, zullen uit dankbaarheid voor zijne belanglooze hulp eene pracht-editie van de werken van Bossuet maken. Eén exemplaar zal slechts worden gedrukt. — Voor eenige dagen bevonden zich te Heidelberg de kapelmeesters: J. Strauss uit Karlsruhe, Lachner uit Manheim, Eckert uit Stuttgart, Schindelmeister uit Darmstadt en Lachner uit Frankfort, ten einde met de direkteuren der hofschouwburgen E. Devrient uit Karlsruhe en Iescher uit Darmstadt te bespreken de invoering van den lageren orkesttoon. — De maire van Charroux, in het departement Vienne, de heer Malapert, heeft namens het gemeentebestuur *zich tot den minister van binnenlandsche zaken* gewend, om eene loterij te mogen houden tot een kapitaal van 500,000 frank, waarbij kans zal zijn, om prijzen te winnen tot een gezamenlijk bedrag van 125,000 fr. De overige 375,000 fr. zullen besteed worden ten dienste der abdij van de Ursulerinnen, te Charroux. Die abdij, in 785 door Karel den Groote gesticht, werd door hem rijkelijk begiftigd en ontving van den vorst onder andere kostbare relikwiën ook de kostbaarste van allen, namelijk een stuk van het vleesch van Christus (caro rubra), van welke woorden de naam Charroux (Chair rouge) bij verbastering is ontstaan. Dit stukje vleesch, door Karel den Groote geschonken, was de voorhuid die bij de besnijdenis is verwijderd en uitmuntend is bewaard gebleven. Verscheidene pausen en onder deze ook Clement VII, hebben aflaat verleend aan degenen die de tentoonstelling bijwoonden, welke alle zeven jaren plaats had. In de XVIde eeuw verdween de relikwie, na de inneming van Charroux door de hugenooten. In 1856 vond een metselaar bij het afbreken van een muur twee relikwiekasten. De bisschop hiervan verwittigd, verklaarde bij akte van 14 junij 1859 op het advies eener kommissie van geestelijken en oudheidkundigen dat de wedergevonden relikwiën die waren welke in het charter der abdij zijn vermeld. Mgr. Pie vertrouwde de bewaring der relikwie (caro en sanguis) toe aan eene korporatie van negen ursulerinnen en voegde daarbij nog de spons

en een stuk van den geweven rok van Christus, terwijl hij beval dat de tentoonstelling der relikwiën alle zeven jaren op 1 januarij en 14 junij zal plaats hebben. Het bevel van mgr. Pie is stipt nageleefd en de relikwiën bevinden zich in het bezit der ursulerinnen van Charroux, die tevens belast zijn met het onderwijs der meisjes van de gemeente. Mgr. Pie heeft zelf de eerste tentoonstelling bijgewoond. In de predikatie ter dier gelegenheid door hem gehouden heeft hij de waarde der relikwie aangetoond. Hij zeide: „De bewoners van Charroux mogen zich gelukkig achten en er trotsch op zijn, dat zij het ware vleesch van den Heer bezitten en vermits het overige van het ligchaam ten hemel is gevaren, kan hieromtrent geen twijfel meer bestaan." Het is om eene kerk, dezer eenige relikwie waardig, te bouwen, dat de maire de vergunning heeft verzocht om de loterij te mogen houden; op welk verzoek waarschijnlijk eene gunstige beschikking zal worden genomen. — Uit de statistieke opgaven nopens de bevolking in Nederland, voorkomende in den Nederlandschen residentie-almanak voor den jare 1863 blijkt, dat er zijn twee gemeenten boven de 100.000, te weten: Amsterdam telde op 1 januarij 1860 243,304 en Rotterdam 106,122 zielen; twee boven de 50,000, te weten: 's Gravenhage 78,318 en Utrecht 52,894; vier boven de 25,000, namelijk Leiden 37,074, Haarlem 27,719, Maastricht 27,028 en Leeuwarden 25,450; vier boven de 20,000, als Arnhem 24,813, 's Hertogenbosch 23,236, Nijmegen 21,493 en Delft 20,126. Boven de 10,000 zijn er dan nog 18 gemeenten. — Jl. maandag werd boven de gemeente Zevenbergen een roofvogel opgemerkt. Plotseling schoot hij naar beneden, nam in haast een haan van een boerenerf mede en had juist plan zich te verwijderen, toen hij met een boom in aanraking kwam en met zijn prooi op den grond viel. Hij was spoedig gevangen en bleek toen een schoone arend te zijn, die eene vlugt van omstreeks acht voet bezat. — Zaturdag ll. had in eene steenkolenmijn nabij Newcastle eene gasontploffing plaats, waardoor 16 personen het leven verloren. — De bezitter van het adellijke landgoed Grossmaldau in de Neumark, regeringsdistrikt Marienwerder in Pruissen, had vóór een paar weken een adres van trouw en gehechtheid aan den koning opgesteld, maar welke moeite hij ook deed, hij kon geen onderteekenaars krijgen, daar de bevolking algemeen de liberale partij was toegedaan. Hij besloot den waard der voornaamste dorpsherberg in den arm te nemen. Deze gaf eerst te kennen dat zijn politieke denkwijze met het adres geheel in strijd was, maar toen hij zag dat zijne verklaring niet zeer aan het hoofd der gemeente behaagde, wendde hij het over een anderen boeg. Hij zeide te zullen zorgen voor een groot aantal handteekeningen, zoo de burgemeester van zijn kant vergunning gaf om des zondags in de herberg muziek te geven en de danslustige boeren en boerinnetjes gelegenheid te verschaffen voor een vrolijken avond. Het verdrag werd aangegaan: de burgemeester kreeg de verlangde handteekeningen en de herbergier een druk bezoek in de dorpsherberg, ten gevolge der muziekale uitvoeringen op zondag avond. — De bekende fransche leeuwenjager Jules Gérard bevindt zich thans te Liverpool, ten einde de noodige schikkingen te treffen tot verwezenlijking van het plan eener expeditie naar de afrikaansche binnenlanden, en wel bepaaldelijk met het doel zoowel om nieuwe handelswegen te vinden, als om aldaar geschikte plaatsen tot nederzetting en kolonisatie op te zoeken. De daartoe noodige gelden worden hem gedeeltelijk verstrekt door de African exploration society. — De inwijing van den spoorweg van Luxemburg naar Diekirch is met veel luister door laatstgenoemde stad gevierd, waarbij een schitterend feest is gegeven ter eere van prins Henderik der Nederlanden, waarop ook de gevolmagtigde minister van Nederland bij het belgische hof, de baron Gericke bevond. — Men schrijft uit Koningsberg dat de scheepvaart aldaar door de sterke vorst reeds gestremd is.

Burgerlijke stand.

MIDDELBURG. Eerste huwelijksafkondiging den 23 dezer: F. C. L. H. N. Credé, weduwn. 47 j. met B. C. Preijer, jd. 34 j.

(Van 15 tot 22 november.)

VLISSINGEN. Gehuwd: J. A. Stornebrink, weduwn. van H. A. M. Winnemulder, 46 j. en E. I. R. d'Jong, jd. 31 j.

Bevallen: W. E. Esser, geb. van Vollenhoven, d. D. Grommink, geb. van Dongen, z. P. W. Baart, geb. Bienefelt, z. J. J. Zwaanshals, geb. Uyttenhooven, z. C. Muller, geb. van Heinsberge, d. J. van Merkom, geb. van den Broeke, d. P. E. Heijt, geb. de Bruijn, z. (levenl.)

Overleden: E. M. Smit, jd. 16 j. P. A. Struikman, man van C. A. van Zwijndregt, 42 j. A. Schroevers, man van W. Jobse, 61 j. W. Kampman, d. 1 j. C. G. van Soelen, jd. 24 j. L. H. Bakker, d. 9 w. I. C. van Dierendonck, z. 3 j. M. P. Labout, d. 2¼ j.

GOES. Gehuwd: J. Sleutel, jm. 25 j. en W. M. Schouwenburg, jd. 27 j.

Bevallen: J. van den Bliek, geb. Filius, d. V. van Buijsse, geb. van Ranst, z. E. van Boven, geb. Kousemaker, z. J. Rijkaart, geb. Kouwer, d. M. Reijnhout, geb. Liefbroer, z. J. Sierevogel, geb. Katsman, z. A. Hubregtse, geb. Reijnhout, d.

ZIERIKZEE. Gehuwd: L. van der Jagt, jm. 28 j. en H. van den Hoek, jd. 20 j. J. Thompson, jm. 22 j. en J. C. Juijn, jd. 29 j. J. L. Smits, jm. 25 j. en J. Reijnenberg, jd. 24 j.

Bevallen: J. Beije, geb. Rotte, d. M. van Dongen, geb Krakeel, d. P. van Alst, geb. Quist, z. A. P. Lochmans, geb. de Crolij, d. M. Appel, geb. Huson, z. H. Wiltson, geb. Brandenburg, d.

Overleden: D. H. Berrevoets, z. 21 m. J. Simons, d. 19 m. C. T. Cats, wed. van J. de Kater, 58 j. H. Brandenburg, vrouw van W. Wiltson, 41 j.

In de maand october 1862 zijn in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven:

Te Middelburg, 7 huwelijken; 44 geboorten, als 27 zoons en 17 dochters; 43 sterfgevallen, als 20 van het mannelijk en 23 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geboren 3. Twee der ingeschrevenen zijn elders gestorven.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 13, en van 1 tot 5, 7. 5 tot 10, 1. 10 tot 15, 2. 15 tot 20, 0. 20 tot 25, 3. 25 tot 30, 0. 30 tot 35, 1. 35 tot 40, 1. 40 tot 45, 0. 45 tot 50, 2. 50 tot 55, 0. 55 tot 60, 1. 60 tot 65, 2. 65 tot 70, 3. 70 tot 75, 2. 75 tot 80, 3. 80 tot 85, 1. 85 tot 90, 1.

Te Vlissingen, 5 huwelijken; 45 geboorten, als 22 zoons en 23 dochters; 25 sterfgevallen. 14 van het mannelijk en 11 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geboren 3.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 9, en van 1 tot 5, 1. 5 tot 10, 0. 10 tot 15, 2. 15 tot 20, 0. 20 tot 25, 1. 25 tot 30, 1. 30 tot 35, 1. 35 tot 40, 0. 40 tot 45, 3. 45 tot 50, 0. 50 tot 55, 0. 55 tot 60, 1. 60 tot 65, 1. 65 tot 70, 2. 70 tot 75, 2. 75 tot 80, 0. 80 tot 85, 0. 85 tot 90, 1.

Te Zierikzee, 7 huwelijken; 26 geboorten, als 9 zoons en 17 dochters; 14 sterfgevallen, 8 van het mannelijk en 6 van het vrouwelijk geslacht. Levenloos geboren 0.

Ouderdom der overledenen: beneden het jaar 7, en van 1 tot 5, 2. 10 tot 15, 1. 35 tot 40, 1. 45 tot 50, 1. 55 tot 60, 2.

Verkoopingen en aanbestedingen.

Gisteren heeft te 's Hage de aanbesteding plaats gehad van het bouwen van een stationsgebouw te Bergen op Zoom, alsmede een gebouw op de halte te Wouw, hetgeen is aangenomen door de heeren J. Pertaou, te Biervliet, A. Rinders, te Breskens, en G. van de [illegible] te Neuzen, voor f 48,775.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

In de zitting van donderdag is de beraadslaging ten einde gebragt over hoofdstuk VI der staatsbegrooting voor 1863 (departement van marine).

Het grootste gedeelte der diskussie liep over algemeene beschouwingen. De heeren van Heemstra en van Goltstein hebben op nieuw hunne bezwaren tegen den minister ingebragt, wat betreft het gemis van vertrouwen. Zij betoogden, dat hij niet aansprakelijk kon zijn voor de veranderingen in het zeewezen, die de gebeurtenissen noodig hadden gemaakt, maar dat hij weifelmoedigheid had getoond, door het veranderen van zijn stelsel kort na de verdediging van de begrooting voor 1862 en vervolgens door het indienen en weder intrekken van het ontwerp van wet tot pantsering van schepen. De heeren Hugenholtz, Reinders en Fransen van de Putte verdedigden den minister. De eerste toonde in den breede aan, dat de minister gehandeld had onder den indruk der tijdsomstandigheden, die zoo groote veranderingen te weeg gebragt hadden. De minister had bij zijn optreden de marine niet geheel in voldoenden toestand gevonden en daarom zijne toestemming gegeven tot het houden eener enquête. Spreker betoogde, dat die groot nut had opgeleverd, want eene hoofdgedachte van het stelsel van den minister, het bouwen van schepen in Indië voor de indische dienst, was daardoor in het licht gesteld. Het rapport van de zeeofficieren omtrent het pantseren van schepen, acht de spreker minder gelukkig uitgevallen, want de denkbeelden daarin ontwikkeld, waren onbestemd. Het terugtrekken van het ontwerp van wet tot pantsering van schepen, keurde spreker goed, want hij voorzag in de toekomst groote uitgaven, en men moet de eerste stappen met beleid doen. Hij achtte de begrooting volledig, met het oog op het stelsel van den minister, maar hij zou wenschen, dat men slechts één schip pantserde, want de vraag was, of die schepen aan het doel zouden beantwoorden. De heer Fransen van de Putte raadde den minister aan, vooreerst niet op het pantseren van schepen terug te komen, want de vraag was, of men niet na eenigen tijd de middelen van aanval zoo sterk zou maken, dat geen harnas baatte. Hij wilde in geen geval zijne toestemming geven tot het vervormen van het bestaande drijvend materieël, want dit kan dienst doen in Indië. Hij vroeg ook inlichtingen omtrent den aanbouw van schepen in Indië. De minister verdedigde zich met groote levendigheid tegen het verwijt van weifelmoedigheid en betoogde door citaten uit het rapport van de enquête, dat de deugdelijkheid van zijn stelsel gebleken was. De begrooting was volledig met het oog op het pantseren van schepen. De minister had geen berouw, daaromtrent eene kommissie te hebben geraadpleegd. Hij had het voorstel tot aankoop van pantserplaten ingetrokken, omdat de tijd voor de aanbestedingen tot 1 januarij zoo kort was; het was eene speciale zaak, die niet bij de begrooting behoefde te worden geregeld. De begrooting strekte om de loopende dienst aan den gang te houden, en hij had nu meer tijd, om over de gelden te beschikken en de genomene proeven met het kanon te beoordeelen, als hij op de zaak terug kwam. Dit zou hij doen met het oog op de behoefte, waarbij hij op het voorbeeld van Noord-Amerika wees, waar men schatten had verspild omdat men zich niet bij tijds had voorbereid. De aanbouw van drijvende batterijen in Indië was nog in overweging.

De heeren Storm van 's Gravesande en Dullert betoogden evenwel dat de begrooting en het rapport der kommissie van enquête niet geheel overeenstemden, want dat men nu had eene onvolledige begrooting, waarbij sprake was van gelden voor pantsering zonder dat de wet zou zijn aangenomen waarbij de middelen aan den minister tot pantsering van schepen waren verstrekt. De minister verklaarde daarop zijne begrooting van het plan tot pantsering los te maken.

Ten gevolge dezer verklaring stelde de heer Storm van 's Gravesande bij de behandeling der artikelen voor, de artt. 17 en 22, te verminderen met een bedrag van f 80000 en f 43000, welke amendementen door de regering werden overgenomen, zoo dat het geheele vraagstuk omtrent het pantseren van schepen onbeslist blijft.

Bij de algemeene beschouwingen kwamen nog een paar speciale punten ter sprake. De heer Blussé kwam terug op zijn denkbeeld om de vloot telken jaren te taxeren, ten einde te kunnen nagaan of de aanbouw voor- of achteruit was gegaan. De minister voorspelde hiervan weinig nut, omdat op de taxatie verschillende omstandigheden invloed kunnen uitoefenen. De heer Cool vestigde de aandacht van den minister op de reddings toestellen in Denemarken met sukses gebezigd, alsmede op het nut van stormseinalen. De minister antwoordde, dat hij, wat het eerste punt betreft, een voorstel had gedaan om die toestellen door de betrokken maatschappijen te doen overnemen.

Bij de verdere behandeling der artikelen is nog ter sprake gekomen het Dok te Willemsoord. De heeren Hugenholtz, van Heukelom en van Diggelen achtten het niet raadzaam in deze begrooting meerdere uitgaven daarvoor op te nemen, alvorens men zich verzekerd had, dat het dok de noodige diensten zou kunnen verrigten. De heeren van Diggelen en van Eck betoogden dat te Vlissingen goede gelegenheid bestond tot het verbeteren van het droog dok.

De minister verklaarde dat het dok te Willemsoord droog gepompt moest worden alvorens men over de toestand kan oordeelen. Hij kon niet beslissen, of herstel niet zeer wel mogelijk was, want anders moest hij toegeven, dat 13 ton aan dat werk waren weggeworpen. Het dok te Vlissingen kon wel verlengd, maar welligt niet uitgediept worden en hij was bevreesd voor eene nieuwe proefneming. De beide zeeuwsche afgevaardigden betreurden dit en bespraken nog het dokken van het fregat Zeeland in de Middellandsche zee, terwijl men dit te Vlissingen had kunnen doen. De minister antwoordde dat dit met meerdere kosten gepaard had moeten gaan en dat er welligt gevaar bestond om het dok of het schip te beschadigen, hetgeen hij niet had mogen wagen, om dat hem thans slechts één dok ter beschikking blijft.

Bij de afdeeling personeel, drong de heer van der Linden aan op afdoening der achterstallige soldijen. De heer Dirks verlangde uitbreiding van het getal adelborsten, ter voorziening van het inkompleet der 2e luitenants. De minister antwoordde hem dat binnen een paar jaren met het tegenwoordig getal adelborsten in de behoefte zou zijn voorzien.

Hoofdstuk VI werd ten slotte aangenomen met 45 tegen 16 stemmen.

Tegen de heeren: van Heemstra, Dirks, Schimmelpenninck, Hoekwater, van Goltstein, Kien, Westerhoff, Tutein Nolthenius, van Foreest, Taets van Amerongen, Wintgens, de Brauw, van Asch van Wyck, Hoffman, de Poorter en van der Veen.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

Men kan zich nog voortdurend in bespiegelingen blijven verdiepen omtrent de kandidatuur van prins Alfred en de grieksche aangelegenheden; men kan zich Engeland voorstellen als eene groote diplomatieke komedie opvoerende, welke, volgens anderen wederom, eene tragedie dreigt te zullen worden; men kan aan de verschillende beschouwingen van The morning post, The times, van de engelsche zijde en aan die der officieuse en niet officieuse fransche dagbladpers vele gegevens tot voorspellingen ontleenen, — het resultaat van al dergelijke onderzoekingen is nog steeds onzeker en het veiligste is op feiten te wachten alvorens zich òf aan de zijde der pessimisten òf aan die der optimisten te scharen, van welke gene reeds de kanonschoten in het kanaal hooren bulderen, deze de europesche rust niet oogenblikkelijk in gevaar wanen.

Vrij zeker is het in allen gevalle dat de publieke opinie in Engeland ongaarne den engelschen prins op den griekschen troon zou zien, eene omstandigheid, welke The daily news dan ook als krachtig wapen tegen de verkiezing van den kandidaat uit het koninklijk engelsch stamhuis heeft aangewend.

Eergisteren heeft de heer Ratazzi in het italiaansch parlement zijne redevoering gehouden, welke echter alleen betrekking had op de binnenlandsche politiek. De minister gaf eene beschrijving van Italiës toestand bij de optreding van het kabinet. Bij de moeijelijkheid van allerlei aard voor het ministerie, was het eenstemmig in al zijne besluiten om Garibaldi de overtrekking der grenzen bij Sarnico en zijn marsch naar Rome, tegen den wil van Frankrijk, te beletten, waarin het aan het land eene belangrijke dienst heeft bewezen. De minister ging verder de voornaamste handelingen van het kabinet na, waarbij het steeds orde en gezag heeft gehandhaafd.

Wij zullen zoodra mogelijk deze belangrijke rede van den president-minister meer uitgebreid mededeelen, terwijl de telegraaf ons thans nog niet in de gelegenheid stelt een duidelijk denkbeeld te vormen van de redevoering van den heer Ratazzi, waardoor voorzeker de toestand van het oogenblik met scherper omtrekken is afgeteekend, dan tot nog toe het geval was.

Wij kunnen overigens nog een gerucht vermelden, dat eergisteren te Parijs in omloop was volgens hetwelk de fransche regering den koning Victor Emmanuel had aangeraden om het parlement te ontbinden, als het den heer Rattazzi verder weigerde te ondersteunen. Wij behoeven hier niet bij te voegen dat dit gerucht niet van groote onwaarschijnlijkheid is vrij te pleiten, evenmin als dat betreffende de mexikaansche expeditie; men zeide namelijk dat de generaal Forey op zijn togt naar Oribaza door tallooze hinderpalen en guerrilla-benden was verhinderd verder voort te rukken en naar Vera-Cruz had moeten terugkeeren.

Het schijnt dat de hanoversche katechismus-onlusten nog verre van bedaard zijn. Het koninklijk besluit, door ons in der tijd medegedeeld, waarbij de gemeenten vrij werden gelaten om den nieuwen katechismus al dan niet aan te nemen, heeft de grootste oneenigheden uitgelokt tusschen deze en de geestelijkheid welke tot allen prijs den nieuwen katechismus wil handhaven. De volkswensch schijnt de bijeenroeping eener synode te zijn om in de verschillende ontstaande konflikten uitspraak te doen, eene synode waarin niet alleen geestelijken maar ook leeken zitting zouden erlangen.

Men verzekert dat de nederlandsche gezant te Weenen klagten heeft ingediend bij de oostenrijksche regering betrekkelijk haar plan om de belasting op de coupons der openbare schuld tot zeven per cent te verhoogen, daar ongeveer vier honderd millioen obligatiën der oostenrijksche schuld zich in handen van nederlandsche onderdanen bevinden.

Frankrijk.

De bekende regtsgeleerde Odilon Barrot, heeft aan Le

temps den volgenden veel beteekenenden brief geschreven, waarvan de inhoud ook in Nederland overweging verdient:

„Mortefontaine, maandag.

„Ik heb met groote belangstelling in uw dagblad de behandeling der zaak van Rosalie Doize gelezen. De advokaat dier ongelukkige heeft teregt opgemerkt dat de geheele procedure, ten gevolge waarvan zij ten onregte veroordeeld is als vadermoordenares, eene menigte nuttige leeringen bevat.

„*Ik wil mij echter veroorloven nog eene opmerking* te voegen bij alle welke reeds door dien geëerden en geachten verdediger op den voorgrond zijn geplaatst zoo wel omtrent het misbruik der eenzame opsluiting als omtrent die wreede interpretatie-manie, welke een gebaar, eene onwillekeurige beweging ten nadeele van den beschuldigde uitlegt, door er eene onderstelde gedachte aan vast te knoopen, — gelijk onder anderen bij die wonderlijke interpretatie het geval was „gij dacht aan uw vader toen ge op de tanden knarstet" — als of het een mensch gegeven was, hoe talentvol ook, om eene gedachte te raden.

„De ongelukkige waarvan hier sprake is, was schuldig verklaard aan vadermoord, op de gruwelijkste wijze bedreven. Men kan hieromtrent *volstrekt geene verwijtingen* doen aan de jury, daar er bekentenis had plaats gehad van de zijde der beschuldigde. Alle verantwoordelijkheid dezer treurige dwaling rust op hen, die de bekentenis haar hadden ontwrongen, en op de morele pijniging, waarvan deze het gevolg was geweest. Men mag zich zelfs verheugen dat, door eene gelukkige tegenstrijdigheid, die jury, bij de schuldigverklaring dezer vrouw aan deze schandelijke misdaad, toch nog verzachtende omstandigheden heeft aangenomen, welke zoo wel door den aard des misdrijfs als door de gruwzame wijze waarop het was volvoerd schenen uitgesloten te worden. Waren deze verzachtende omstandigheden niet aangenomen, de doodstraf zou onvermijdelijk zijn ten uitvoer gelegd, daar gratie, in dergelijke *omstandigheden, hoogst moeijelijk te verleenen* ware geweest. Welnu! in dat geval zou alles gedaan geweest zijn en eene revisie volgens onze wetten onmogelijk, omdat door de exekutie van een der veroordeelden, geene tegenspraak meer kon plaats hebben tusschen personen, voor de zelfde misdaad veroordeeld. Derhalve zou de dwaling onherstelbaar geweest zijn, zoo deze dwaling der menschelijke geregtigheid een aller uiterst resultaat had gehad. Dit is mijns inziens meer dan eene leemte of eenvoudige kontradiktie in onze wetgeving; dit is eene groote onzedelijkheid, waarvan de opheffing meer dan noodzakelijk is. Niets zou beletten, dunkt mij, dat er een kurator werde gegeven voor de nagedachtenis van een onregtvaardig veroordeelde, ten gevolge waarvan op *tegenspraak met hem, het geding van kontrariëteit en revisie* kon gevoerd worden. Bij ontstentenis van den ongelukkigen teregt gestelde, dien men niet meer in het leven kan terugroepen, bestaat er immers nog een uitgestrekt belang voor zijne nagedachtenis, voor zijne kinderen, voor zijn huisgezin, dat zijne onschuld worde erkend en uitgesproken. Ook de geheele maatschappij heeft hierbij belang, die altijd lijdt bij het schouwspel eener groote en treurige dwaling, welke onherstelbaar is, en een voortdurend protest schijnt tegen de menschelijke geregtigheid en zedelijkheid.

„Mogt deze opmerking, welke zonder twijfel aan geen enkelen regtsgeleerde ontsnapt is, u gegrond voorkomen, dan verleen ik u de vrijheid deze publiek te maken.

„*Overigens zou eene inschrijving voor deze ongelukkige* kunnen geopend worden, in welk geval gij mij voor eene som van honderd franken daaronder kunt opnemen, welke gij wel de goedheid zult hebben ten mijnen huize te doen ontvangen.

Odilon Barrot."

— Een zeer streng „communiqué" is door het ministerie van binnenlandsche zaken gerigt aan Le temps en L'union, welke dagbladen van hun verschillend standpunt in het verbod van de paters Redemptoristen om zich te Morlaix te vestigen eene schending der vrijheid van godsdienst zagen. Het „communiqué" betoogt dat deze vrijheid volstrekt niet is geschonden, maar er in tegendeel blijk is gegeven „van de grootste verdraagzaamheid."

— De heer Edmond Texier levert dezer dagen in Le siècle eene beschouwing over „de crèches." Bij de groote verspreiding van deze instelling over Europa, zijn er toch landen waar „de crèche" niet bestaat. Ziet hier hoe men in de graafschappen, waar men ze niet kent, handelt. Uit eene enquête onlangs te Nottingham gehouden omtrent de oorzaak der groote sterfte onder de kinderen, is gebleken dat een lid van het gemeentebestuur aldaar jaarlijks 400 gallons laudanum verkocht, waarvan de helft ongeveer voor kinderen, werd gebruikt. De ontzaggelijke menigte druppels in één kan zal geschikt zijn om zich een denkbeeld te vormen van de groote massa laudanum welke deze 400 gallons of 900 kannen vertegenwoordigen en tevens van de groote menigte kinderen welke daarmede in een kunstmatigen slaap worden gedompeld en naar het graf gesleept opdat de vader en moeder naar hun werk kunnen gaan. Dit alles — zegt de heer Texier — is niet te wijten aan deze arme fabriek arbeiders, maar aan hen, die liefdadige instellingen kunnen stichten om deze barbaarsche gewoonte tegen te gaan. Te Manchester is deze narkotische drank, welke aan *de arme kinderen wordt toegediend om te* slapen en „tegen den honger," bekend onder den naam van God frey's cordial.

De chinezen — aldus eindigt de heer Texier — zijn naar mijne opinie meer logisch en minder wreed: zij dooden somtijds hunne kinderen even als men honden en katten verdrinkt, maar dit lijden duurt slechts een minuut.

— Men spreekt in de parijsche politieke wereld — zegt de korrespondent van L'indépendance belge — van twee huwelijken welke ik wil melden, zonder echter den graad der geloofwaardigheid daarvan te kunnen beoordeelen. Het eene zou het huwelijk wezen van prinses Anna Murat met den hertog van Leuchtenberg, het andere — nog minder aannemelijk — is dat van prinses Marie, zuster van genoemden hertog van Leuchtenberg, met koning Victor Emmanuel.

Griekenland.

La France bevat het volgende:

„De laatste berigten uit Athene melden dat het engelsch-grieksch komité de biografie van prins Alfred heeft doen drukken. De exemplaren daarvan worden door geheel Griekenland met eene fotografie van den prins op alle mogelijke wijzen verspreid.

„Wij vernemen ter zelfder tijd dat een hoofdofficier der koninklijke engelsche *marine*, belast met eene zending betreffende marine-zaken, bij de admiraliteit eene memorie heeft *ingediend*, waarbij *hij betoogt dat Griekenland eenmaal zeer* goede zeelieden aan de engelsche vloot kan leveren.

„Dit alles heeft een belangrijken indruk te weeg gebragt op de leden der admiraliteit en verbergt naar men meent een der belangrijkste zijden der grieksche kwestie."

„Volgens een gerucht aan den Pyraeus in omloop zouden de engelschen een depôt van kolen oprigten op het eiland Lemnos in de Egeïsche zee. Wij weten niet in hoeverre dit gerucht gegrond is; mogt dit echter het geval wezen, dan zal iedereen het gewigt daarvan beseffen. Het eiland Lemnos toch, op kleinen afstand der Dardanellen, is een belangrijk strategisch punt. Als de engelschen aldaar een depôt van kolen oprigtten dan zou men dezen maatregel als eene be*dekte in bezit neming kunnen beschouwen. Men weet wat zij* in de Roode zee hebben gedaan ten opzigte van Perim, hetwelk zij slechts tijdelijk zouden bezetten."

— L'opinion nationale heeft een woord durven uitspreken dat een belangrijken indruk zal maken. Sprekende van de kandidatuur des hertogs van Leuchtenberg en van prins Alfred, zegt dit blad: Men zegt ons dat de kandidatuur van prins Alfred slechts eene intrige is die op niets zal uitloopen. Wij hopen het, en gelooven in allen gevalle „dat een oorlog niet zoo nabij is."

— Er is een nieuwe naam op de kandidaten lijst voor den griekschen troon verschenen, namelijk die van den jongsten broeder des konings van Zweden, prins Nicolaas August, hertog van Dalecarlie. *Hij werd geboren* 24 *augustus* 1831 *en* schijnt het voordeel te zullen genieten van eenigen steun bij Frankrijk en Rusland te hebben, welke met meer kracht tegen den engelschen invloed en prins Alfred zullen kunnen werken met dezen kandidaat, die niet door het protokol van 1832 wordt uitgesloten, dan met hun hertog van Leuchtenberg, welk stamhuis overigens ook niet gelukkig is in zijne kandidatuurschappen voor troonen. Men zal zich herinneren dat de vader van dezen griekschen kandidaat even ongelukkig geweest is betrekkelijk den belgischen troon als zijn zoon thans waarschijnlijk in de grieksche aangelegenheden zal wezen.

— Uit Munchen wordt aan de Augsb. Zeitung geschreven *dat het voorloopig grieksche bewind zich in groote* moeijelijkheden ziet gewikkeld. Eene uitgeputte schatkist, eene menigte van sollicitanten naar betrekkingen zijn de grootste. Daarbij schijnt men niet bijzonder veel gerustheid te kunnen koesteren omtrent het leger, terwijl eindelijk bij de aanstaande verkiezingen hevige onlusten worden te gemoet gezien.

STAATKUNDIGE BESCHOUWINGEN.

De staatsloterij.

II.

Wij gaan thans over tot de beantwoording der tweede vraag n. l. *of de staatsloterij kan genoemd worden: „een noodzakelijk kwaad"*? Of liever (want van „noodzakelijk kwaad" moest men eigenlijk *niet spreken*) het waar is, dat uit de afschaffing der staatsloterij een kwaad zou voortvloeijen nog grooter dan dat 't welk een gevolg is van haar bestaan? Het is mode geworden om deze laatste vraag zonder aarzeling toestemmend te beantwoorden. „De staatsloterij" — zoo hoort men redeneren — „is, even als de publieke huizen, een kwaad dat men gedogen moet om grooter kwaad te voorkomen; — een veiligheidsklep in één woord. Zoo zij werd afgeschaft, zouden de burgers, in spijt van alle verbodsbepalingen, zich overleveren aan de exploitatie van de hebzucht van partikulieren en van vreemden; men zou doen in *'t geheim en zonder kontrôle, wat thans in* 't openbaar en onder toezigt der overheid gedaan wordt."

De redenering is verblindend, overredend zelfs; ook overtuigend? Laat ons den lezer doen oordeelen.

Wij vragen zijne aandacht voor twee opmerkingen, die ons ieder op zich zelven krachtig genoeg voorkomen om de geheele veiligheidsklep-theorie omver te werpen.

1. Zij die loten koopen of huren kunnen in drie kategoriën worden verdeeld. Tot de eerste brengen wij die spelers, bij wien de speelzucht zóó sterk is, dat zij haar coûte qui coûte zouden bot vieren en, werd de staatsloterij opgeheven, in spijt van de wet aan geheime, partikuliere of vreemde, loterijen zouden deelnemen. — Onder de tweede kategorie rangschikken wij diegenen, die wel is waar van nature speelziek zijn en daarom ook van de bestaande gelegenheid gaarne gebruik maken, *doch* bij *wie de* hartstogt niet *zóó* sterk is, dat zij, zoo er geene staatsloterij bestond, een anderen moeijelijker weg tot voldoening hunner speelzucht zouden inslaan. — De derde katagorie eindelijk bestaat uit diegenen, die niet alleen nooit zouden hebben gespeeld zoo hun de gelegenheid niet was aangeboden, maar bij wie de speelzucht zelve door de staatsloterij is opgewekt, die — het woord moet er uit — door de overheid tot spelers gemaakt zijn.

Gaan we nu na welke voor iedere kategorie de gevolgen van het bestaan der staatsloterij zijn, dan krijgen wij tot resultaat:

a. dat de spelers der 1e kategorie door het bestaan der *staatsloterij een materiëel voordeel genieten*;

b, dat die der 2e kategorie daardoor een materiëel nadeel lijden;

c. dat die der 3e kategorie daardoor schade lijden èn moreel èn materiëel.

Met andere woorden: „wat men ziet," het is speler A. die door de opheffing der loterij nog dieper zou zinken; „wat men niet ziet of zien wil" het zijn de spelers B. en C., die door die opheffing grootelijks zouden gebaat worden.

Waarop grondt men nu — wij vragen het met al den ernst dien het onderwerp verdient — de bevoegdheid van den staat om het kwaad, dat A. zich zelf vrijwillig op den hals haalt, gedeeltelijk van hèm weg te nemen en dat deel, behoorlijk ver*groot, op B. en C. over te dragen?* Zou men — *zoo dit mogelijke* ware — het regt hebben om, als iemand zich een doodelijke ziekte op den hals haalt, die ziekte ter zijner verligting aan twee anderen mede te deelen? Wij zijn inderdaad benieuwd naar het antwoord der veiligheidsklep-mannen.

2. Wanneer men beweert, dat uit de afschaffing der staatsloterij een grooter nadeel zou voortvloeijen dan uit haar bestaan, maakt men zich dan niet schuldig aan eene geheel onbewezene bewering? Men beweert dat de burgers nu eenmaal spelen *willen*; dat, zoo zij 't niet openlijk en van regeringswege kunnen doen, zij in 't geheim hunne speelzucht zullen bot vieren.... Hoe weet men dat? Waarmede bewijst men dat? Moet men niet erkennen, dat alleen de ervaring tot dat *beweren regtigen zou? Moet men niet erkennen dat die* ervaring ons nog geheel ontbreekt? — Immers het gaat niet op zich te beroepen op andere landen of op andere tijden; andere volken: andere zeden; andere tijden: andere zeden. Voor ons land en voor onzen tijd moet de bewering bewezen worden.

En zoo zijn wij gekomen tot het voorstel 't welk wij aan de natie, aan de pers, aan onze volksvertegenwoordiging wenschen te onderwerpen. Dit voorstel komt hierop neer: dat de staatsloterij gedurende een zeker aantal jaren worde *geschorst*. Dan zal het proefondervindelijk blijken wat van de voorstelling dier nationale instelling als onmisbare veiligheidsklep te denken zij. Dan zal de ervaring uitspraak doen tusschen hare *verdedigers en hare bestrijders. Dan zal men kunnen oor*deelen of werkelijk eene gezonde politiek ons dringt tot het behoud eener instelling van wier opheffing een onzeker kwaad verwacht wordt, doch uit wier bestaan een zeker kwaad voortspruit.

Het komt ons voor dat dit voorstel, waaraan althans de verdienste der gematigdheid niet zal worden ontzegd, regt heeft zelfs op de ondersteuning van onze bestrijders. Immers juist diegenen, die altijd hier van „noodzakelijk kwaad" spreken, moeten verlangen naar eene proefneming die hun beweren zal kunnen staven.

Twee bedenkingen zien wij te gemoet.

„Het zou toch hard zijn" — zoo hooren wij reeds zeggen — „*dat zij die slechts met mate spelen en zonder eenig gevaar*, zich, ten behoeve van hunne min verstandige landgenooten, *voorloopig* het genot om in de loterij te spelen zullen moeten ontzeggen." Wij antwoorden, dat juist diegenen bij wie de speelzucht nog in haar kiem aanwezig is, de grootste reden tot blijdschap zullen hebben als hun tijd gegeven wordt om over het gevaarlijke van den eersten stap na te denken. Maar verder vragen wij of niet dit juist het wezen der zamenleving is, dat de een zich soms opofferingen getroost ten behoeve van een ander, ten behoeve van het algemeen? Men vergete nooit dat wij allen aan elkander eene zekere hoeveelheid opofferingen verschuldigd zijn en dat men, door die te weigeren, ze inderdaad slechts verplaatst en vergroot.

Gewigtiger is de andere bedenking: het nadeel, dat de schatkist uit de schorsing en eenmaal welligt uit de afschaffing der staatsloterij zou lijden; men zal ons een equivalent vragen voor 't verlies van de f 410,000 die op de begrooting als hare opbrengst zijn uitgetrokken. Toch achten wij het niet zoo moeijelijk dit bezwaar uit den weg te ruimen. Wij zouden eenvoudig voorslaan om de som, die jaarlijks tot amortisatie van staatsschuld besteed wordt, met dit bedrag te verminderen. Kwijting van morele schuld behoeft niet achter te staan voor de aflossing van geldelijke schulden. Ook durven wij vertrouwen dat de staat, door de schorsing of afschaffing der loterij, indirekt die materiëele voordeelen zou erlangen, die uit de toeneming van het zedelijk en stoffelijk welzijn van het *volk overal en altijd voor de schatkist voortspruiten.* — Eindelijk kunnen wij er op wijzen 1. dat het hoogst twijfelachtig *is of eene* belasting, onder eene onderneming vermomd, wel goedkeuring verdient; 2. dat hier althans een der eerste kenmerken eener goede belasting — gering verschil tusschen de som die de burgers betalen en die welke in de schatkist komt — ontbreekt; 3. dat, hoe begeerlijk die vier ton gouds ook zij, toch het doel de middelen niet heiligt; 4. dat, eindelijk, de goede staat der schatkist slechts één middel, het materiëel en moreel welzijn der burgers, het doel moet zijn, welk doel aan het middel nooit mag worden opgeofferd.

HANDELSBERIGTEN.

Graanmarkten enz.

Amsterdam 28 november. Tarwe en gerst onveranderd. Raapolie op zes weken f 50¼. Lijnolie op zes weken f 49¼.

Oostburg 26 november. De aanvoer van granen was heden weder groot en er bestond levendige vraag voor tarwe, waarvan *eene groote hoeveelheid tegen verhoogde prijzen* vlug werd verkocht. Paardenboonen en puike gerst waren mede goed te verkoopen, doch *overige* artikelen waren weinig begeerd en bleven meest onverkocht. Men betaalde jarige tarwe f 8 a f 9,75. Nieuwe f 8, f 9, f 9,25 en f 9,50. Rogge f 6,25 a f 6,60. Wintergerst f 5 a f 5,70. Zomer dito f 5, f 5,30. Haver f 2,75, f 3,30. Paardenboonen f 6,25, f 6,50, f 6,70. Erwten f 6, f 7,50.

Dordrecht 27 november. Tarwe 20 cent per mud en boekweit f 2 per last hooger. Rogge, gerst en haver prijshoudend. Witte- en bruineboonen 50 cent lager.

Middelburg 27 november. Uit onze naburige eilanden was er algemeen minder graan dan vorige week ter markt; uit Walcheren werd *er ook* minder *geveild* en tarwe die voorgaande week ruim ter veil was, werd heden weinig getoond en meest aan ruim *vorigen* weekprijs verkocht. Walchersche witte- en bruineboonen goed prijshoudend. Erwten hadden ook genegen koopers. Gerst was einde beurs onverkocht, de

bestede prijzen zijn geweest als volgt: jarige zeeuwsche tarwe f 9,50 a f 9, nieuwe dito extra puik f 9,50, voorts f 9,25 a f 9; puike jarige walchersche f 10, mindere f 9,50, dito nieuwe f 9,75, f 9,50 a f 9,25. Jarige zeeuwsche rogge bij uitslijting f 8, nieuwe dito f 7. Puike wintergerst werd voor f 5,50 en mindere aan f 5 a f 4,50 gelaten, zeeuwsche zomer dito werd op f 5,30 a f 5 gehouden. Puike walchersche witteboonen f 9,25 gewone f 9; puike dito bruineboonen f 9,50 mindere f 9,25; puike dito groene erwten f 7,50 a f 7,25, mindere soorten na rato; dito paardenboonen f 6,75 a f 6,50. Zeeuwsche paardenboonen noch erwten waren er ter veil. Zeeuwsche bruineboonen werden aan f 8,50 de mud geveild. Koolzaad niet getoond. Raapolie f 48,75, patentolie f 50,75, lijnolie f 48 per vat op 6 weken, op kontant f 1 lager. Harde lijnkoeken f 12, zachte f 15 per 104 stuks.

GEMIDDELDE MARKTPRIJZEN.

	per ned. mud.		per ned. mud.
Tarwe oude	f 10,— à f 10,50	Witte erwten .	f —,— à f —,—
Dito nieuwe	- 8,75 „ - 9,75	Gr. erwten .	- 6,50 „ - 10,—
Rogge oude	- 7,— „ - 8,—	Graauwe dito	- —,— „ - —,—
Gerst wint .	- 5,— „ - 5,50	Kool en raapz.	- —,— „ - 15,—
Dito zom. .	- 5,— „ - 5,30	Dito zomer .	- —,— „ - —,—
Haver	- 3,— „ - 4,—	Aardappelen.	- 1,50 „ - 1,60
Witteboonen	- 8,75 „ - 9,30		per ned. pond.
Bruineboon.	- 9,— „ - 9,50	Versche boter	f 1,— à f 1,10
Paardenboon.	- *6,25 „ - 6,75*		

Middelprijzen van bakbare tarwe f 10,— en rogge f 7,25.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 28 november.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½ pct.	63¾
	dito Nationale dito	3 „	75⅝
	dito dito dito	4 „	99⅛
	Aand. Handelmaatschappij . . .	4½ „	139
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5 „	101⅜
	Certifik. Hope & co.	4 „	75¾
	dito dito 1855, 6de serie.	5 „	90¾
	dito	6 „	53
	Aand. spoorweg		198
	Leening 1860.	4½ „	89¾
Polen.	Schatkistobligatien	4 „	—
Spanje.	Obligatien	2 „	45¾
	dito binnenlandsch	3 „	49¼
	Certifik. coupons bewijzen		—
	Krediet instelling		—
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . .	5 „	54½
	dito amsterdamsche	5 „	75⅞
	dito nationale	5 „	63
	dito 1847/1852	2½ „	—
	Bank aktien	3 „	748
België.	Certifikaten bij Rothschild	2½ „	—
Portugal.	Obligatien	3 „	45⅝
	dito nieuwe	3 „	45
Grenada.	dito		18¾
Venezuela.	dito	2½ „	23½
Illinois.	dito	7 „	79⅝
Mexiko.	dito	3 „	31⅜

Londen 27 november. ten 12 ure. Consols 92¼.
Weenen 27 nov. (slotprijzen) Metalliek 5 pct. 71,30.
Parijs 27 nov. (slotpr.) 4½ pct. compt. 97,90 3 pct. 70,22½.

ADVERTENTIEN.

In 78jarigen ouderdom overleed te Middelburg, den 26 November 1862, tot onze diepe droefheid, onze geliefde Vader en Behuwdvader Jonkheer Mr. DIEDERICK GREGORIUS VAN TEYLINGEN, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid der Ridderschap, Oud-Directeur der Registratie en Domeinen en Oud-Lid der Staten van de Provincie Zeeland. Uit aller naam,
L. J. VAN TEYLINGEN.

NOTARISHUIS.

VERKOOPING op Dingsdag den 2den December 1862, ten overstaan van den Notaris Mr. A. F. SIFFLÉ, van

MEUBELAIRE GOEDEREN,

bestaande in een fraai Kabinet, Mahonijhouten Secretaires en Chiffonnières, Cilinder- en andere Bureaux, een fraaije Canapé, eene Piano, Ronde, Uittrek- en andere Tafels, Stoelen, Spiegels, Ledekanten, Bedden met toebehooren, Mans Kleederen, Overschoenen, Porcelein, Glas en Roomkleur, *fraaije Pendulen, Koper-, Tin- en IJzerwerk*, Kagchels, Franklins en Schouwen, twee IJsbakken en veel meer andere Goederen. Alles op Maandag te voren, van 10 tot 3 ure, voor een ieder te zien. — Zindelijke Goederen kan men nog bijbrengen.

L. C. HONDIUS,
Ondernemer van Openbare Verkoopingen,
Taxateur en Boedelschikker.

De Notaris TH. VAN UIJE PIETERSE zal op Woensdag 3 December 1862, des avonds 7 ure, in het HOTEL DE COMMERCE te **Vlissingen**, publiek verkoopen een

HUIS EN ERF,

wijk F no. 60, op de Oude Markt te Vlissingen. Daags te voren te bezigtigen.

Op Zaturdag den 6 December 1862, zal in de Gemeente **Middelburg** worden verkocht eene aanzienlijke partij aan die Gemeente toebehoorende **harde** en **zachte**

OLMEN BOOMEN,

waarvan onderscheidene zeer geschikt voor Werkhout. — Aanvang des morgens ten 10 ure, aan de Langevijlepoort.

VERKOOPING AAN DE BANK VAN LEENING te **Vlissingen**, op Donderdag den 11 December 1862, beginnende ten NEGEN URE, van de openstaande PANDEN over de maanden Julij, Augustus en September 1861.

Daags te voren, des namiddags van twee tot vier ure, voor een ieder te zien.

NB. **Het Goud en Zilver**, in gemeld tijdvak beleend, moet worden gelost of de beleening vernieuwd vóór of op Vrijdag den 5 December, en de overige Goederen vóór of op Dingsdag den 9 Dec. 1862.

De Notaris D. UYTTENHOOVEN zal, ter Gemeente **Ritthem**, in het openbaar te koop veilen:

Op ZATURDAG den 13 December 1862, in de Herberg DE VERWACHTING, bewoond bij PIETER HEERES, des voormiddags ten 10 ure,

EEN HOFSTEDEKE, met HUIS, SCHUUR, STALLING, BAKKEET, *gevolgen en toebehooren van dien*, met de nombre van 4 Bund. 92 Roed. 60 Ellen **Weide, Bouwland, Tuin en Huis en Erf,** staande en gelegen in de Gemeente Ritthem; Kadastraal bekend in sectie C numeris 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 131 en 132, — en zulks in zes Perceelen, waarvan de VIJF EERSTE, na afzonderlijke veiling, te zamen zullen worden gepresenteerd, en ook daarna verder, na afzonderlijke veiling van HET ZESDE, al de Perceelen te zamen zullen worden opgeveild.

Alles breeder bij uit te zetten Kaarten te omschrijven;

En op WOENSDAG den 17 December 1862, op voormeld Hofstedeke, des voormiddags 10 ure:

4 Melkkoeijen, een Kalf, een Varken, Hoenders, Bouw- en Melkersgereedschappen, Spek, Hooi, Stroo en Mest, eenig Brandhout; — en verder Huisraad, waaronder twee Bedden met toebehooren, een Hangklok, Stoelen, Tafels, Glas-, Aarde- en Houtwerk, Koper-, Tin- en IJzerwerk en wat verder zal worden geveild.

Een en ander bewoond en gebruikt bij den *Eerzame* WILLEM LOUWERSE Dz., bij wien de noodige aanwijzing te verkrijgen is.

Op Zaturdag 13 December 1862, des voormiddags ten 10 ure, OPENBARE VERKOOPING van opgaande Olmen **BOOMEN**, op den Dijk van **Oud-Sintjoosland**, op de Hofstede **Carolineburg** en op eene daartoe behoorende Weide.

OPENBARE VERKOOPING door den Notaris WOUTERSEN, Maandag 15 December 1862 (in plaats van Vrijdag 19 December), 's morgens 10 ure, op de Buitenplaats **Berkenbosch**, van zware Olmen, Beuken en Populieren **BOOMEN** voor Werkhout, Essen, Elzen en Berken **Kaphout, Tronken** enz.

OPENBARE VERKOOPING door den Notaris WOUTERSEN, Dingsdag 6 Januarij 1863, 's morgens 10 ure, op de Buitenplaats **het Huis ten Duine**, van zwaar Essen, Elzen en Berken **KAPHOUT**, hard en zacht **KLIEFHOUT**, drooge **MUTSAARDS** enz.

NB. De aangekondigde Houtverkooping op WESTHOVE zal geen voortgang hebben.

HOLLARE-POLDER.
Gemeente Oud-Vossemeer.

TE PACHTEN voor den tijd van VEERTIEN ACHTEREENVOLGENDE JAREN;

DRIE KAPITALE HOFSTEDEN,

van ruim **80, 90** en **100 Bunders** groot, in den Hollare-Polder, Gemeente Oud-Vossemeer, Eiland Tholen.

Nadere informatien te bekomen bij den Rentmeester der Ambachtsheerlijkheid van Vossemeer en Vrijberghe, Jonkheer F. C. DE CASEMBROOT, te THOLEN, bij wien de Voorwaarden van Verpachting ter lezing liggen van af Maandag den 1 December tot en met Woensdag den 30 December aanstaande, dagelijks (Zon- en Feestdagen uitgezonderd), van des morgens negen tot des namiddags één uur.

Zullende de gezegde Voorwaarden almede ter lezing liggen gedurende die dagen op de Hofstede in den Hollarepolder, bij den Opzigter POLDERMAN, en des Maandags, Dingsdags en Donderdags van iedere week, van des morgens tien tot twaalf ure, bij den Heer Mr. BECIUS, te Middelburg.

SPEELWERKEN

met **4, 6, 8—24 arias**, waaronder meesterstukken met klokkenspel, trommel en klokkenspel, Mandolinen, vervolgens

---

SPEELDOOZEN

met **2—8 arias**, te bekomen bij **H. HELLER**, te **Bern**, die zich ook met herstellingen belast.

Brieven franko.

A L'INSTAR DE PARIS

CHEMISES SUR MESURE

(OVERHEMDEN OP MAAT),

waarvan de Modellen ter bezigtiging zijn. Heeren buiten deze plaats woonachtig kunnen, op aanvrage, gemakkelijk ingerigte biljetten bekomen, ter invulling der vereischte maten. Groote keuze in **Kleedingstoffen.**

Groote Markt, I no. 13. *TH. C. G. RIVIÈRE.*

SINT NIKOLAAS CADEAUX.

Ik heb eene lieve sortering SPEELGOEDEREN en AARDIGHEDEN ontvangen, benevens eene ruime keuze Galanterien, Blikken en gelakte Goederen, Bronzen, Kristallen, Porceleinen en groene LAMPEN, Balanceer- en diverse andere Lampen. — Om mijne waarde Begunstigers gelegenheid te geven met meer gemak eene keuze te kunnen doen, heb ik dezelve in eene Kamer van af heden ter bezigtiging gesteld.

Korte Noordstraat, L 88. H. J. MARTIJN.

Door T. P. ROEST zijn ontvangen, eene uitmuntende collectie **Gravures** en andere **PLATEN** (waaronder de pendant der Plaat PAST AND FUTUR), tot welker bezigtiging hij van Maandag af de Liefhebbers vriendelijk uitnoodigt.

De GEZUSTERS PEY, 's Gravenstraat, maken aan hare geëerde Begunstigers bekend, dat zij dit jaar ruim zijn gesorteerd in alle soorten van **KINDER SPEELGOEDEREN** voor **Sint-Nikolaas.**

IN LOSSING **Brusselsche KOLEN** voor
A. C. VAN ASSENDELFT.

Van heden af best **vet RUNDVLEESCH**: Krippen à 50, Rollade en Ribben 60 en Beefsteaks 70 cent het Ned. Pond, bij C. ZWART, Seisstraat.

TE KOOP drie goede oude **PAARDEN.** Adres A. SCHIPPER, te Nieuwland.

ER IS VERLOREN 1/20 **LOT** in **Koop,** onder handteekening van de GEBROEDERS BUYSSE, zijnde no. 17700. De Vinder wordt verzocht hetzelve te bezorgen bij den Debitant, M. H. BROEDER.

Er zijn nog **LOTEN** te bekomen voor de vijfde klasse der 249ste Staats-Loterij. Maandag 1 December trekking.

Aan de openbare School voor gewoon en meer uitgebreid lager onderwijs te **Biervliet,** waar gelegenheid bestaat om zich in de Fransche taal en in de wiskunde te bekwamen, wordt tegen primo Januarij aanstaande gevraagd een **Hulp-onderwijzer,** op eene jaarwedde van ƒ 300.

Sollicitanten gelieven, onder overlegging der vereischte stukken, zich tot den Burgemeester te wenden.

Terstond eene **Boerenmeid** benoodigd. Adres aan het Bureau dezer Courant.

Eene aankomende **Meid** benoodigd. Adres GEBR. MILBORN, Vlasmarkt.

J. B. HUBER te Groningen heeft verzonden:

Alb. van Toorenenbergen,

DE BIJBEL EEN WONDER. PRIJS . . . ƒ 0,30.

P. Hofstede de Groot,

HET ZELFSTANDIG OORDEELEN DER GEMEENTE OVER BIJBEL EN CHRISTENDOM.

PRIJS . . . ƒ 0,50.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in November—December.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Zaturdag	29	's morg.	8 ure.	Zaturdag	29	's morg.	10,15
Zondag	30	„	6	Zondag	30	„	10,15
Maandag	1	„	7	Maandag	1	„	10,15
Dingsdag	2	„	8,30	Woensdag	3	„	6 ure.
Donderdag	4	„	10	Vrijdag	5	„	7
Zondag	7	„	5	Maandag	8	„	7

Dr. F. P. J. SIBMACHER ZIJNEN, te Middelburg.

Een Lied der Optogten.

Verschenen in de eerste Aflevering van het Tijdschrift

DE BIJBELVRIEND. — NIEUW EN OUD.

DIT TIJDSCHRIFT wordt voortaan uitgegeven in deelen van 24 vel of 384 gr. 8vo pagina's. — Op den eersten van iedere maand verschijnt eene aflevering van 2—4 vel. De prijs per deel blijft ƒ 2,50. De Inteekening staat open bij alle Boekhandelaars en den Uitgever **H. C. A. THIEME,** te **Nijmegen.**

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.

BIJVOEGSEL
VAN DE
MIDDELBURGSCHE COURANT
van zaturdag 29 november 1862. — No. 143.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Dingsdag is de beraadslaging over hoofdstuk V (binnenlandsche zaken) der staatsbegrooting voor 1863 voortgezet en wel over de 7e afdeeling (onderwijs). De heer van Eck ziet gaarne verbetering in speciale wetten. Hij bespreekt intusschen slechts een speciaal punt en wel de noodzakelijkheid eener regeling van de toepasselijkheid der wet op het lager onderwijs op de gevangenissen; de hooge raad acht die wet toepasselijk, de regering niet. De minister van binnenlandsche zaken beloofde dit punt in overweging te nemen en beantwoordde toen de rede van den heer Groen van Prinsterer, maandag gehouden. Eigenlijk behoefde hij niet meer te antwoorden, want dezelfde punten zijn reeds tweemalen besproken en hij wenscht thans handeling. Hij zou met genoegen [illegible] herziening der wet op het lager onderwijs afwachten, want dan zou de heer Groen van Prinsterer ook in aanraking komen met de kamer. Er bestond geen misverstand over de toepassing van art. 23 der wet. De minister hield vast aan zijn beginsel, christendom boven geloofsverdeeldheid en dit was niet op de school gebragt, maar als het ware in de maatschappij ingeweven. Daarom bestond er ook geene verloochening van een hoofdbeginsel. De heer Groen van Prinsterer kwam op zijne rede terug en beloofde spoedig een voorstel tot herziening der wet op het lager onderwijs te zullen indienen. De heeren van Nispen, van Heyden Reynestein en van Lijnden betoogden verder bij de algemeene beschouwingen en bij de behandeling van art. 106 van die afdeeling, dat het bijzonder onderwijs werd belemmerd en dat de regering in geen geval subsidie behoorde te verleenen, dan wanneer schoolgeld werd geheven. De heer van Heyden Reynestein wees ook op den toestand van het onderwijs in de gemeente Vledder. De maatschappij van weldadigheid en de gemeente konden de lasten niet dragen en de provincie weigerde. Hij vroeg nu of er geene termen bestonden de school van rijks wege over te nemen. De minister meende dat men dit niet kon doen zonder onregtvaardig te zijn jegens andere gemeenten, wanneer de provincie weigerde iets bij te dragen. Hij wenschte handhaving der wet, maar het bijzonder onderwijs mogt het karakter niet aannemen het openbaar onderwijs te willen verdringen.

Art. 110 (subsidiën voor onderwijs aan de gemeenten) werd op voorstel van den minister van f 75,000 op f 90,000 gebragt, omdat uit de najaarszittingen der provinciale staten was gebleken, dat de raming te laag was.

Vervolgens werd uitvoerig beraadslaagd over de 8e afdeeling (kunsten en wetenschappen). De heeren van Mulken, Wintgens, Hoffman, Nolthenius en Heemskerk Az. betoogden dat kunst wel degelijk regerings zaak was en zij waren van meening dat er meer tot aanmoediging moest geschieden. In de 17e eeuw deed de regering veel voor kunst. Zij had niet alleen te zorgen voor materiële belangen, maar ook voor het meer edele gedeelte van de behoeften des lands. Menig jong kunstenaar zou niet tot ontwikkeling zijn gekomen, wanneer hij geene aanmoediging had gevonden. Het genre der historieschilders is bij ons geheel op den achtergrond geschoven en de regeringen moedigen dit juist in andere landen aan. De heer Hoffman wilde aankoop van schilderijen; de heer van Mulken wilde meer besteed zien aan het museum te Haarlem; de heer Nolthenius wilde, dat de regering de uitstekende stukken van levende meesters naar vreemde tentoonstellingen zond. De heer Wintgens wenschte, dat men vooral voor de opleiding van kunstenaars zorg droeg; hij betreurde dat aan de Akademie van beeldende kunsten te Amsterdam f 6000 was ontnomen en hij keurde goed dat men de loterijzaal in een museum van vaderlandsche oudheden herschiep, terwijl hij te Amsterdam een algemeen museum van kunst opgerigt wenscht te zien. Thans was op deze begrooting nog minder voor kunst en wetenschappen bestemd dan ⅛ der kosten voor een regement infanterie. De minister van binnenlandsche zaken betoogde dat de bescherming van kunst van regeringswege geen middel was tot bevordering van kunst; hetgeen in het buitenland gebeurde, was ostentatie. Men sprak nu niet over kunsten en wetenschappen, maar over de beoefenaren daarvan. De regering had de kunst in haren grootsten bloeitijd niet beschermd. Menig kunstenaar is alleen daar door groot geworden, omdat hij zich zelf moest helpen. De regering kan geen kunstkooper worden, maar zij kan de kunst aanmoedigen door gepaste middelen, zoo als b. v. het doen reizen van kunstenaars, waartoe zij nog onlangs een voorstel heeft gedaan en de verbetering van het onderwijs, waar partikulieren en gemeenten niet in de middelen kunnen voorzien. De minister hoopt niet dat gekrenkte eigenliefde de oorzaak is van het petitionnement der schilders. Hij zal niet aarzelen voor eene koncentratie der musea, zoo de tijd daartoe gekomen is, gelden aan te vragen. Wat het museum te Haarlem betreft, heeft aanmoediging van kunst niet altijd plaats door een hoog cijfer, maar door de wijze waarop dat geschiedt.

De heer Heemskerk Az., vestigde de aandacht van den minister op de wetgeving betrekkelijk den letterkundigen eigendom hier te lande, naar aanleiding der internationale traktaten. De minister verklaarde daaromtrent geen rapport te hebben ontvangen, maar de zaak te zullen overwegen. De heer Dirks herinnerde den minister daarop aan een rapport, door de letterkundige afdeeling der akademie van wetenschappen toegezonden. De heer Storm van 's Gravesande verdedigde de zienswijze van den minister, ten opzigte van kunst en zag liever de loterijzaal digt gemetseld, dan in een museum van oudheden herschapen, want die zaal was een onding.

Bij de behandeling van art. 130 (rijks herbarium te Leiden) gispte de heer Taets van Amerongen in heftige bewoordingen het ontslag van den voormaligen konservator dr. van Hall. Die handeling had algemeen verontwaardiging opgewekt, terwijl de tegenwoordige regeling het museum onbeheerd liet, want professor Miquel kan niet op twee kermissen te gelijk dansen.

Ook de heer Westerhoff achtte de tegenwoordige regeling niet in het belang der wetenschap, ofschoon hij niet trad in eene afkeuring van het ontslag van een ambtenaar. De minister achtte de kamer niet bevoegd de regering te interpelleren over het ontslag van ambtenaren. Aan niemand zou daardoor meer kwaad worden gedaan dan aan den ambtenaar zelven, want als de minister nu tot zijne verdediging moest antwoorden, wat zou dan wel het lot van zoodanig ambtenaar zijn! En indien het ontslag verontwaardiging te weeg bragt, dan kan dit enkel aan personele deelneming worden toegeschreven, maar dan getuigt dit van volslagen onbekendheid met de zaak. De minister zal slechts op één punt wijzen. De taak van den konservator is, om in en voor de verzameling te arbeiden. En hoe was nu de toestand van het herbarium, het rijkste van Europa? Bij onderzoek werden twee zalen gevonden met pakken van jaren herwaarts opgestapeld, ongesorteerd en niet geklassificeerd. Er zijn vele indische mossen gevonden, zonder dat iemand van dien rijkdom eenig denkbeeld had. Er waren ook klagten gerezen over de niet-toegankelijkheid van het herbarium. De voormalige direkteur beschouwde de verzameling als uitsluitend voor zijne studie bestemd. Eerst moest nu de orde hersteld worden en dan zou eene nieuwe regeling komen 1).

De heer Taets van Amerongen meende dat hij het regt had over deze zaak te spreken. De vorige oppositie had meermalen het ontslag van ambtenaren ter sprake gebragt. Thans was er niemand, die het beheer voerde. De heer Schimmelpenninck vroeg den minister of bij afwezigheid van den direkteur juist nu niet een konservator meer noodig was dan vroeger. De minister antwoordde dat hij één verantwoordelijk persoon aan het hoofd der instelling verlangde en dat later regeling zou plaats hebben, wanneer er meer licht was verspreid. Art. 130 werd hierop aangenomen en de zitting verdaagd tot den volgenden morgen.

Vooraf was besloten de diskussie over art. 90, waarop de heeren Begram en van Lidth de Jeude voorgesteld hebben de som te verhoogen voor de werken aan de nieuwe Merwede bestemd, te behandelen na afloop van de diskussie over deze afdeeling (kunsten en wetenschappen).

In de zitting van woensdag is de beraadslaging geëindigd over hoofdstuk V.

In de eerste plaats is het artikel kunsten en wetenschappen afgehandeld. De heer van Mulken stelde voor onder art. 133 met f 4000 te verhoogen, met het doel tot aanmoediging der kunst, die som beschikbaar te stellen voor aankoop van schilderijen. De minister achtte de verhooging bij dit art. minder goed, omdat de rekenkamer anders bezwaar zou maken te verevenen wanneer die schilderijen elders dan in het museum te Haarlem werden geplaatst en hij stelde daarom voor de som van f 1200 voor medaljes bij tentoonstellingen, die de regering niet meer wenschte uit te reiken, te laten vervallen en daarentegen art. 139 met f 4000 te verhoogen, in verband met een later voor te dragen plan, tot koncentratie der musea. De heeren van Lijnden en de Brauw zagen in die handeling strijd met het beginsel der regering dat kunst geene regeringszaak was, welk beginsel de minister volhield; de verhooging was slechts een krediet.

Bij art. 141 bespraken de heeren van Heemstra en Cool den toestand der akademie van beeldende kunsten te Amsterdam. De minister beloofde die zaak in den loop van het jaar in overweging te zullen nemen.

Vervolgens werd behandeld het amendement der heeren Begram en van Lidth de Jeude, strekkende om art. 90 (subsidiën voor nieuwe werken) met f 20,000 te verhoogen. Het doel was den polder Boemelerwaard beneden den Meidijk te hulp te komen. De heer Begram beweerde, dat de financiële ongelegenheden van den polder in dit geval ontstaan waren door de doorbraken in januarij 1861 en dat het beginsel niet kon opgaan, dat het rijk geen subsidie moest verleenen, wanneer de provincie weigerde. De heeren Dullert en Dumbar met den minister bestreden het amendement, op grond, dat die provincie in de eerste plaats bij waterstaats belangen moest bijdragen. De heer Dullert betoogde daarenboven uitvoerig, dat men den polder in staat wilde stellen de geheel onvoldoende bedijking in stand te houden, terwijl de provinciale staten van Gelderland reeds sedert lang een ander stelsel hadden voorgestaan, omdat nu telkens nieuwe kosten door nieuwe doorbraken te verwachten waren. De heer de Meester achtte het amendement ontijdig, maar bestreed de stelling dat de provincie in dit geval het eerst moest bijdragen. De heeren van Lijnden en van Nispen van Sevenaer spraken vóór het amendement, dat met 50 tegen 13 stemmen werd verworpen.

De verdere diskussie was van zeer weinig belang. De heer Nolthenius betoogde, dat de opgave omtrent marktprijzen in de Staatscourant uiterst onvolledig was en drong aan op verbeterde statistieke opgaven van de gemeenten. De heer Luijben drong nader het belang eener wettelijke regeling op het vervoerwezen aan; thans bestonden misbruiken, in strijd met het reglement van 1829. De heer van Logchem meende, dat er bij al te strenge toepassing daarvan op sommige plaatsen stremming in de kommunikatie zou plaats hebben. De heer Reijnders wees op de noodzakelijkheid van een telegraaflijn tusschen Groningen en Delfzijl.

Op verzoek van den minister werd onder de artikelen, vatbaar voor verhooging door overschrijving, opgenomen art. 70, betrekkelijk de bouwkommissie, want welligt moest het cijfer eenigermate verhoogd worden, nu het amendement van den heer van Bosse was aangenomen. Die heer legde zich daarbij neder, want hij was verzekerd, dat de minister te veel eerbied had voor de regten der kamer, om zijn amendement geheel illusoir te maken.

Hoofdstuk V der begrooting nu in stemming gebragt werd aangenomen met 50 tegen 14 stemmen. Tegen stemden de heeren Hoekwater, Mijer, van Heemstra, Taets van Amerongen, van Goltstein, de Brauw, van Foreest, van Lijnden, Nolthenius, Schimmelpenninck, van Asch van Wijck, Groen van Prinsterer, Hoffman, en van Heiden Reinestein.

Daarna is de beraadslaging aangevangen over hoofdstuk VI (departement van marine.) De heer Tutein Nolthenius betoogde dat, ofschoon hij dezen minister beschouwde als eene specialiteit, die afgescheiden stond van politieke overwegingen, hij de begrooting zou afstemmen en wel, omdat hij bij den minister sedert zijn optreden telkens verandering van stelsel had gezien. Hij wees op de weifelende houding omtrent den aanbouw van schepen en de pantsering. De heer Blussé beschouwde de begrooting als een kredietwet, maar hij betwijfelde, of de minister op den goeden weg was, want hij had aan de kamer becijferingen behooren over te leggen, omtrent den stand van den aanbouw, nu sedert de optreding van den heer de Smit van den Broecke 13 millioen meer dan in vroegere jaren was uitgegeven. Dan zou gebleken zijn, hetgeen spreker reeds twee jaren geleden had beweerd, dat de vooruitgang niet evenredig was aan de vermeerdering van uitgaven. Nu de oorlogsmarine overal veranderde, was vooral verandering de normale toestand bij de nederlandsche marine, maar de minister had moeten doen zien, hoe ver hij het met het nieuwe stelsel van gepantserde schepen met zijne begrooting had kunnen brengen. Geeft hij zijne stem aan deze begrooting, dan doet hij dit onder voorbehoud dat de minister niet zal anticiperen op een nog aan te nemen stelsel en de zaken slechts aan den gang zal houden.

De verdere beraadslaging is daarna verdaagd tot den volgenden dag.

In deze zitting is uitgebragt het eindverslag over de wetsontwerpen tot bekrachtiging van provinciale belastingen en goedgekeurd de konklusie van het rapport der kommissie, in wier handen waren gesteld de inlichtingen van den minister van oorlog, betrekkelijk de adressen over het slechten der vestingwerken te Zutphen en Deventer.

Gemeenteraad van Middelburg.

Zitting van 27 november.

Voorzitter de heer Bijleveld van Serooskerke. Afwezig de heeren Rekker, van de Graft en Fokker.

Na goedkeuring der voorgelezen notulen van de vorige zitting, stelt de voorzitter aan de orde de beraadslaging over het adres aan den koning, hetwelk door de in de vorige zitting benoemde kommissie is geredigeerd, reeds voor de leden ter inzage heeft gelegen en door den sekretaris wordt voorgelezen. Het adres strekt om, overeenkomstig art. 200 der gemeentewet, bij den koning voorziening te vragen in de door gedeputeerde staten geweigerde goedkeuring van de raadsbesluiten tot het verleenen van een subsidie aan het burgerlijk armbestuur voor verpleegden in de gestichten. De kwestie tusschen gedeputeerde staten en het gemeentebestuur is daarbij in het breede uiteen gezet. Vóór de invoering der armenwet bestonden er namelijk een kollegie van regenten over den algemeenen armen en een kollegie van regenten over de godshuizen. Aan de eersten was opgedragen de zorg voor de burgerlijke armen, waarvoor dat kollegie de kosten bestreed uit eigen fondsen van den algemeenen arme en een subsidie uit de gemeentekas. Aan de laatsten was de zorg voor de gestichten toevertrouwd, terwijl ook dat kollegie uit eigen fondsen de uitgaven bestreed, meerendeels echter uit schenkingen; en alleen als er een blijkbaar te kort aanwezig was, werden de gestichten gesubsidiëerd. In 1855, na de invoering der armenwet, zijn de beide kollegies gewijzigd in een burgerlijk armbestuur en een bestuur der godshuizen, wanneer voor beide besturen verordeningen zijn vastgesteld. Gedeputeerde staten hebben destijds geen gebruik gemaakt van hunne bevoegdheid om de vernietiging dier verordeningen aan den koning voor te dragen, maar keurden ze in tegendeel goed. Het subsidie aan het burgerlijk armbestuur werd insgelijks steeds goedgekeurd. Eerst in 1859 hebben de gedeputeerde staten op eene wijziging dier verordeningen aangedrongen, welke zij vooral uit een oogpunt van bezuiniging even als eene geheele reorganisatie van de godshuizen noodzakelijk oordeelden, en zich tegen het verleenen van een subsidie verklaard. Daarop is eene korrespondentie ontstaan, waarbij het gemeentebestuur te kennen gaf, het gevoelen van gedeputeerde staten niet te deelen, op grond dat, naar zijn gevoelen, geen strijd tusschen de wet en de verordeningen aanwezig was en de gewenschte reorganisatie ook tot geen bezuiniging kon leiden, terwijl gedeputeerde staten van hunne zijde bij hunne meening volhardden. De gemeenteraad heeft, hangende de kwestie, tot bevordering van den geregelden gang der zaken de voor subsidie bestemde som voor de verpleging in de gestichten benoodigd, voorloopig onder de onvoorziene uitgaven der gemeente gebragt, hetgeen echter niet heeft mogen baten. Het burgerlijk armbestuur is inmiddels voortgegaan met de opname van verpleegden, overeenkomstig de wet; doch daar dit bestuur buiten magte is om de kosten alleen uit eigen fondsen te bestrijden, besloot de raad het subsidie toe te staan. Dit besluit weigeren gedeputeerde staten goed te keuren: zij willen eene dadelijke uitkeering der verplegingskosten aan het bestuur der godshuizen, en niet eene uitkeering als subsidie aan het burgerlijk armbestuur. Het toekennen van een subsidie rust evenwel op art. 18 en art. 9 alinea 2 der verordening van het burgerlijk armbestuur, en art. 23 der verordening voor het bestuur der godshuizen stemt hiermede overeen.

Volgens den gemeenteraad gaat het niet op, verordeningen

---

1) Wij gelooven dat door deze redevoering de bewering van den schrijver in den Nederlandschen Spectator, die tegen een onlangs door ons opgenomen brief van een onzer haagsche korrespondenten te velde trok, nog vollediger is ontzenuwd dan wij het toen vermogten.

welke reeds zoo lang zijn goedgekeurd op eenmaal te wijzigen; en voor het geval dat gedeputeerde staten thans nog de vernietiging der verordeningen van den koning mogten vragen, vleit hij zich te kunnen aantoonen dat gedeputeerde staten in eene dwaling verkeeren. Onder overlegging van eenige bescheiden verzoekt hij Z. M., overeenkomstig de artt. 200 en 201 der gemeentewet, het subsidie aan het burgerlijk armbestuur en de af- en overschrijving uit de onvoorziene uitgaven op de gemeentebegrooting van het loopende jaar te willen goedkeuren.

Onder dankzegging aan de kommissie voor de redaktie is dit koncept-adres met algemeene stemmen goedgekeurd, en zal het zoo spoedig mogelijk aan den koning worden opgezonden.

De voorzitter deelt mede dat nog zijn ingekomen twee missiven van gedeputeerde staten, de eerste over het zelfde onderwerp, waarbij zij te kennen geven het besluit tot het verleenen van een subsidie aan het burgerlijk armbestuur voor 1863 niet goed te keuren, om de zelfde redenen waardoor zij het subsidie voor 1862 niet konden goedkeuren; de tweede bevat de mededeeling der goedkeuring van de begrooting voor de dienstdoende schutterij, hetgeen voor kennisgeving is aangenomen.

Een verzoek van de wed. J. C. de Groot, om eene jaarlijksche gratifikatie, op grond dat wijlen haar echtgenoot als opzigter bij de fabriekage in dienst der gemeente werkzaam is geweest, is gesteld in handen der financiële kommissie.

Van de kommissie over den vlissingschen rijweg is antwoord ingekomen op de gevraagde zienswijze omtrent het verzoek van den heer D. Dronkers, om de keibestrating op dien weg door eene klinkerbestrating te mogen vervangen. De kommissie verklaart, reeds bij eene vlugtige overweging het verzoek voor onaannemelijk te moeten beschouwen, en zij bepaalt zich als haar eenparig advies te kennen te geven dat er geene termen voor de inwilliging van het verzoek van den adressant bestaan. — Zonder beraadslaging is dit advies met algemeene stemmen aangenomen.

Namens burgemeester en wethouders legt de voorzitter over nog een brief van de kommissie over den vlissingschen rijweg, waarin zij kennis geeft een verzoek van den gemeenteraad van Vlissingen te hebben ontvangen tot de inzending eener jaarlijksche begrooting van de inkomsten en uitgaven voor dien rijweg, waaromtrent zij het gevoelen van den raad dezerzijds verlangt te kennen. — De behandeling is tot eene volgende zitting aangehouden.

Nog is aangehouden de regeling van het beurtveer op Bergen op Zoom, waaromtrent een brief van burgemeester en wethouders dier gemeente is ingekomen, houdende kennisgeving dat het gemeentebestuur aldaar is terug gekomen op zijn vroeger besluit en thans besloten heeft tot vaststelling der verordening op dat beurtveer.

Voor kennisgeving is aangenomen de mededeeling van gedeputeerde staten dat zij de rekening van den gemeente-ontvanger over 1861 goedkeuren.

Nog is ingekomen een verzoek van de heeren van de Kamer & comp. om de gronden op den Schouwvegerssingel, welke aan den heer van Rentergem in erfpacht zijn uitgegeven, van dezen te mogen overnemen. In verband hiermede verzoekt de heer van Rentergem het overblijvend terrein, ter grootte van 300 ellen, in nieuwe erfpacht te erlangen. — Een en ander is goedgekeurd op de reeds vroeger bepaalde voorwaarden, zoo dat ook dit gedeelte van den Schouwvegerssingel ophoudt tot de publieke straat te behooren.

De voorzitter doet mededeeling dat bij de jl. maandag gehouden verkiezing van leden voor de kamer van koophandel en fabrieken zijn herkozen de heeren A. H. G. Fokker, Johs. Luteyn, J. Fak Brouwer en jhr. W. R. Boddaert, en dat eene herstemming moet plaats hebben tusschen de heeren mr. W. C. Borsius, C. J. van Uije en J. J. I. Sprenger; alsmede ter vervulling der vakature, ontstaan door het vertrek van den heer G. de Bruyne, tusschen de heeren P. de Bruyne en R. C. Engelberts. — Deze mededeeling is voor kennisgeving aangenomen en daarna de vergadering gesloten.

Gemeenteraad van Goes.

Zitting van 25 november.

Afwezig de heeren Fransen van de Putte, ongesteld, en Smallegange, door ambtsbezigheden verhinderd.

De notulen der voorgaande vergadering zijn gelezen en gearresteerd.

Aan de orde wordt gesteld de ter vorige vergadering ingekomen aanvraag, van J. L. Dingens, om 180 ellen grond aan het oude hoofd in erfpacht te erlangen, om bij den reeds bij hem in gebruik zijnden grond gebezigd te worden.

Op voorstel van burgemeester en wethouders, wordt dit ingewilligd tegen betaling van 1 2 's jaars.

Mede wordt in behandeling gebragt het, ter zelfde vergadering aangehouden verzoek van H. Ellefrinck, om grond in erfpacht bij het telegraaf kantoor tot het bouwen eener nieuwe woning.

Burgemeester en wethouders adviseren toestemmend daarop te beschikken, den adressant 260 ellen in erfpacht te geven voor f 10 's jaars, mits hij voor verlies van plantregt daar ter plaatse aan de gemeente in eens af betale f 15, hetgeen met algemeene stemmen is toegestaan.

Door burgemeester en wethouders wordt voorgesteld, op grond der opmerking van een der raadsleden bij de behandeling der begrooting, om aan een volontair de gelegenheid te geven ter griffie zich in gemeente werzaamheden te bekwamen, zulks met den onbezoldigden titel van kommies-griffier. Na eenige woorderwisseling met algemeene stemmen aangenomen.

De suppletoire kohieren van den hoofdelijken omslag, en de hondenbelasting over het loopende jaar, waartegen geene reklames zijn ingekomen, worden zonder diskussie vastgesteld.

Aan de orde is de behandeling der rekening van het burgerlijk armbestuur over 1861, bij welker behandeling de heer van Kerkwijk als voorzitter zich verwijdert.

Niemand eenige bedenking hebbende, wordt zij vastgesteld zoo als zij ingezonden is.

Gelijkerwijs wordt in behandeling gebragt de begrooting voor die instelling voor 1863, waaromtrent de financiële kommissie adviseert tot goedkeuring en vaststelling.

De heer de Kanter geeft zijn leedwezen te kennen, dat die begrooting niet te gelijk met die voor het Gasthuis, althans vóór de behandeling der gemeente begrooting, bij den raad in diskussie is gebragt. Op de begrooting nu aan de orde, komt toch voor eene som van f 5000 om daarvoor aan te koopen werkelijke schuld, terwijl op de gemeente begrooting daarentegen f 2500 subsidie voor het gasthuis in uitgaaf is gebragt; die toestand acht spreker abnormaal.

De heer van Kerkwijk antwoordt daarop, dat een naauwkeurig onderzoek, na de invoering der armenwet, tot een afzonderlijk beheer van het gashuis heeft geleid en dit alzoo bij verordening is geregeld, waaromtrent de verordening door gedeputeerde staten is goedgekeurd; dat de begrootingen steunen op de verordeningen voor die instellingen en daarin alleen wijziging kan gebragt worden, wanneer de verordeningen eerst wijziging ondergaan; hetgeen door den voorzitter wordt beaamd, die het wenschelijke van het denkbeeld van den heer de Kanter erkent en gaarne wil overwegen hoe daarin voor het vervolg best te voorzien zal wezen.

Na nog eenige wisseling van denkbeelden over dit onderwerp, is de begrooting aangenomen; tegen stemde de heer de Kanter.

Wordt gelezen het verzoekschrift van eenige ingezetenen, tot verandering der schooluren, bijzonder van die voor de scholen van meer uitgebreid onderwijs, zoo mogelijk, gelijk te stellen met die voor de scholen van gewoon lager onderwijs, opdat de kinderen aan den huisselijken middagmaaltijd zouden kunnen deelnemen, waarvan nu een gedeelte steeds is uitgesloten.

Dit stuk, met andere over dit onderwerp, in handen gesteld zijnde van de schoolkommissie, adviseert deze, het adres te wijzen van de hand en nopens de verandering der schooluren de belanghebbenden te hooren, althans in de gelegenheid te stellen van hun gevoelen te doen blijken.

De voorzitter zegt dat in het rapport geen bepaald voorstel ligt opgesloten en dat burgemeester en wethouders zouden vermeenen, dat de bepaling der schooluren op alle scholen, van 9-12, 2-4, en 5-7 uren in het bezwaar der adressanten zou voorzien.

De heer de Kanter zou wenschen het adres af te wijzen en op het denkbeeld door burgemeester en wethouders aangegeven, de schoolkommissie en onderwijzers te hooren en adressanten door mededeeling daarmede in kennis te stellen.

Dit voorstel wordt eenigzins gewijzigd aangenomen en mitsdien die zaak aangehouden.

Een ingekomen adres van plattelands bewoners tot wijziging van de uren waarop de beurs geopend is, wordt op schriftelijk verzoek van het afwezig lid, den heer van de Putte, aangehouden, daar die heer verlangt daaromtrent een nader voorstel te doen.

Aan de orde is de door burgemeester en wethouders ontworpen nadere overeenkomst met de direktie der gasfabriek die bij de leden met memorie van toelichting is rondgezonden.

Alvorens met de voorlezing dier stukken wordt aangevangen, verzoekt de heer de Kanter het woord tot het doen eener motie van orde, en wel om deze zaak aan te houden, daar hij eene memorie van bedenkingen op dit voorstel heeft ontworpen, die het hem aangenaam zou wezen voor de behandeling ter kennis van de raadsleden te brengen.

Alzoo wordt, onder dankbetuiging aan dien heer, voor zijne welwillende mededeeling van de bezwaren, besloten.

Wordt in behandeling gebragt het voorstel van den burgemeester tot wijziging van de artt. 13, 14 en 15 van het reglement van orde voor den raad, speciaal behelzende de wijze van behandeling van amendementen.

De heer de Kanter heeft daarop schriftelijk een tweetal amendementen ingediend, die hij toelicht en welke beide worden aangenomen, nadat van de eene zijde het beweren was geopperd dat de ondersteuning door een of meer leden onnoodig is, van de andere zijde de wenschelijkheid daarvan was aangetoond.

Van de plaatselijke geneeskundige kommissie is ontvangen de aanbeveling voor het met 1 januarij aftredend lid, waarop voorkomen de heeren T. Pieterse, aftredend lid, en J. Kooman.

Van het burgerlijk armbestuur zijn als voren aanbevolen: 1. de heeren N. Vervenne, aftredend lid, en J. Mulder; 2. de heeren J. de Fouw, aftredend lid, en M. J. de Jongh; voor regentes van het weeshuis mevrouw Tairaus Verbeek, aftredende, en mevrouw Liebert—Hecking.

Van het bestuur over het gasthuis, mededeeling dat met 1 januarij als voorzitter aftreedt de heer van Voorst Vader, terwijl voor regentes in dat gesticht worden aanbevolen mevrouw Steendijk—Eversdijk Hamer, aftredende, en mevrouw Sonterdam—de Leeuw, waaruit ter volgende vergadering zal worden benoemd.

Op voorstel van het burgerlijk armbestuur wordt het maximum van bedeeling, zoo als dit voor 1861 en 1862 is vastgesteld, bestendigd.

Op voorstel van burgemeester en wethouders besluit de raad, om wederom pogingen aan te wenden op den nieuwjaarsdag het bedelen aan de huizen voor te komen en eene bedeeling van eetwaren en brandstoffen in de plaats te doen treden.

Wordt medegedeeld dat zijn ingekomen: van gedeputeerde staten de goedkeuring der onderhandsche besteding van het opwinden van de uurwerken der gemeente en de goedgekeurde gemeente rekening over 1861; van den bibliothekaris der koninklijke bibliotheek, dankbetuiging voor het ten geschenke aangeboden oud drukwerk; en van de heeren Verschoor c. s. berigt, dat zich eene sub-kommissie voor de kweekschool te Leiden heeft gekonstitueerd, bestaande uit de heeren N. J. F. Verschoor, voorzitter, J. K. van de Kruijsse Pilaar, J. A. A. Fransen van de Putte en mr. J. L. H. Liebert. Voor kennisgeving aangenomen.

Voorts deelen burgemeester en wethouders nog mede: dat naar aanleiding van eene gemaakte opmerking bij de behandeling der gemeentebegrooting, is beproefd in hoever door eene verlenging der stoompijp van de meelfabriek van den heer Kakebeeke, aan het bezwaar nopens den daar heerschenden modderstank zou zijn te gemoet te komen, waarom zij de raadsleden uitnoodigen daarop zelf ook te willen toezien; en

dat door hen is opgemaakt een staat der gemeente eigendommen, met opgaaf voor welken prijs die geassureerd zijn, die zal worden rondgezonden.

Voorts zijn ingekomen verzoeken om remissie van hoofdelijken omslag van den heer van Voorst Vader en L. Douw, die worden aangehouden tot den afloop des jaars; alsmede eenige staatsbladen die gedeponeerd worden.

Daarna verklaart de voorzitter de openbare vergadering te sluiten en te veranderen in eene zitting met gesloten deuren.

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.